www.wsws.org

ලෝක සමාජවාදී වෙබ් අඩවිය

හතර වන ජාත්‍යන්තරයේ ජාත්‍යන්තර කමිටුවේ ප්‍රකාශනය

සසප/ ලෝසවෙඅ ගිම්හාන පාසල 2005

තෙවැනි දේශනය: බොල්ශෙවික්වාදයේ සම්භවය හා "කල යුත්තේ කුමක් ද?"

3 වන කොටස

Lecture three: The Origins of Bolshevism and *What Is To Be Done?* Part 3

ඩේවිඩ් නෝත් විසිනි
2005 සැප්තැම්බර් 08

2005 අගෝස්තු මස 14 වන දා සිට 20 වන දා දක්වා මිචිගන්හි ඈන් ආර්බර්හි දී පැවැත්වුනු සමාජවාදී සමානතා පක්ෂයේ/ලෝසවෙඅ ගිම්හාන පාසැලෙහි දී ලෝක සමාජවාදී වෙබ් අඩවියේ කර්තෘ මන්ඩල සභාපති ඩේවිඩ් නෝත් විසින් පවත්වනු ලැබූ " බොල්ශෙවික්වාදයේ සම්භවය හා ''කල යුත්තේ කුමක් ද? '' යන දේශනයේ තුන් වන කොටස යි මේ. මේ දේශනය කොටස් හතකින් පල කෙරේ. මෙය පාසැලෙහි පැවැත්වුනු තෙවැනි දේශනය යි.

උල්යානොව් ලෙනින්ගේ ඉස්මතු වීම

ප්ලෙකනොව්ගේ පෙරටුගාමී කාර්ය භාරය 1880 ගනන්වල අග භාගයේ හා 1890 දශකයේ මුල් කාලයේ ද විප්ලවවාදී අරගලයට සම්ප්‍රාප්ත වූ තරුනයන් හා බුද්ධිමතුන් සමස්ත පරපුරක් කෙරෙහි ම බල පැවැත්වී ය. නගරයන්හි හා ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි ද සිදුවූ සමාජ පරිවර්තනය වඩ වඩාත් ප්ලෙකනොව්ගේ විග්‍රහයන්ට අනුකූලව සිදු වෙත් ම එම විචාරයන් හි බලපෑම ද තව තවත් වැඩුනේ ය.

1890 ගනන්වල දී, දිනෙන් දින බලවත් වන කම්කරු පන්තියක් බිහි කරමින් කර්මාන්ත වර්ධනය වීමත් සමග, රුසියාව වේගවත් ආර්ථික වර්ධනයක් අත්පත් කර ගනිමින් සිටින බැව් වඩාත් පැහැදිලිව පෙනී යන්නට විය. දිවි පිදූ විප්ලවවාදී ත්‍රස්තවාදියෙකුගේ බාල සොහොයුරා වූ ව්ලැඩිමීර් ඉලීච් උල්යානොව් විප්ලවවාදී ව්‍යාපාරයට ඇතුලු වූයේ මෙම තතු යටතේ ය. ජනතාවාදී ව්‍යාපාරය පිලිබඳව ඔහු විසින් ලියන ලද ' ''ජනතා මිතුරෝ'' යනු කවරහු ද? ඔවුහු සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන් හා සටන් කරත් ද? ඒ කෙසේ ද? ' නම් අපූර්ව විචාරයත් සමග, 1893 වන විට ඔහු බලගතු න්‍යායාචාර්යවරයෙකු ලෙස කීර්තියට පාත්‍ර ව සිටියේ ය. 1890 ගනන්වල රුසියාවේ පැවැති සුවිශේෂ තත්වයන් පිලිබඳව ඔහුගේ පූර්ව නිශ්චිතයන් තිබිය දී වුව, චිරත්කාලීන අදාලත්වයක් මෙම විචාරයට හිමි කර දුන් එහි ඇතැම් ලක්ෂනයන් නිසා, එය විප්ලවවාදී කම්කරු ව්‍යාපාරයට දායාද කල ප්‍රමුඛ පෙලේ ප්‍රතිපදානයක් ලෙස සැලකේ.

උල්යානොව් ලෙනින් සිය කෘතියේ වැඩි කොටස කැප කලේ මිඛාලොව්ස්කිගේ, මනෝබද්ධ සමාජවිද්‍යාව ලෙස ඔහු විසින් නම් කෙරුනු දෙයට පහර දීමට ය. නරෝද්නික් (ජනතාවාදී) ව්‍යාපාරයේ දේශපාලනය, රුසියාවේ පැවැති සමාජ සම්බන්ධතා පිලිබඳ විද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් මත පදනම් වී නොමැති බැව් එ මගින් ඔහු පැහැදිලි කලේ ය. වෙලඳ භාන්ඩ නිෂ්පාදනය ඉහල මට්ටමකට වර්ධනය වී තිබීම, මහා පරිමාන කර්මාන්ත බිහි වී ඒවායේ අයිතිය පුද්ගලයන් අතලොස්සකගේ අත සංකේන්ද්‍රනය වී තිබීම හා එම අතලොස්ස විසින් දේපල කිසිත් නැති කම්කරු ජනකායකගේ ශ්‍රම ශක්තිය මිල දී ගෙන සූරා කනු ලැබීම යන කරුනු සමග පොර බැදීම ඔවුන් (නරෝද්නිකයන්) විසින් ප්‍රතික්ෂේප කොට ඇති බව ලෙනින් පෙන්වා දුන්නේ ය. එහෙත්, -- ඔහුගේ ඊලග කෘතිය වූ 'රුසියාව තුල ධනවාදයේ නැගීම' හි තව දුර වර්ධනය කැරුනු මෙම ආර්ථික විග්‍රහයට ද වඩා වැදගත් දෙයක් මෙහි අඩංගුව තිබින. ඒ, නරෝද්නික් ව්‍යාපාරයේ පන්ති ස්වභාවය පිලිබඳ ලෙනින්ගේ ගුනාංගීකරනය යි. නරෝද්නිකයන් හරයෙන් සුලුධනපති ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන් බවත්, ඔවුන්ගේ දර්ශනය තුලින් පිලිබිඹු වූයේ ගොවි ජනයාගේ සමාජ තත්වය බවත් ඔහු පැහැදිලි කලේ ය.

ප්‍රජාතාන්ත්‍රික ගැටලු -- එනම්, සාර්වාදී ආඥාදායකත්වය අහෝසි කිරීම, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශයන්හි වැඩවසම් ක්‍රමයේ නෂ්ටාවශේෂ සිඳ බිඳ දැමීම හා ඉඩම් ජනසතු කිරීම හා සබැඳුනු ගැටලු -- පිලිබඳ ව දැඩි ලෙස අවධාරනය කරන අතර ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී හා සමාජවාදී ව්‍යාපාරයන් අතර ඇති වෙනස නොතකා හැරීම මූලධර්මාත්මක වරදක් බව පැවසීමෙහි දී ඔහු දැක්වූයේ ඊට නො අඩු උනන්දුවකි. නිර්ධන පන්තියේ පන්ති විඥානය වර්ධනය කිරීමෙහි ලා ප්‍රධාන බාධකය ලෙස පැවැතියේ, එම පන්තිය ආඥාදායකත්වයේ

ධනපති හා සුලුධනපති විරුද්ධවාදීන් අත අතකොලුවක් බවට පත් කිරීමේ ප්‍රවනතාව යි.

මිඛායිලොව්ස්කිගේ දර්ශනයට එරෙහිව සිය මෘග ප්‍රහාරය තුල දී, සුලු ධනපති ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ ඊනියා ''සමාජවාදය'' හා නිර්ධන පන්තියේ සමාජවාදය ද අතර පොදු කිසිවක් නැති බව ඔප්පු කිරීමට ලෙනින් අධිශ්ඨානශීලී විය. සුලු ධනේශ්වර ''සමාජවාදයේ'' හොඳම පැති කඩ ප්‍රාග්ධනයේ බලගතු වර්ධනය ද බැංකු හා කර්මාන්තයන්හි මහා පුරුෂයින් තුල එහි සංකේන්ද්‍රනය ද හමුවේ එම පන්තියේ අපේක්ෂා භංගත්වය පිලිබිඹු කරයි. ධනවාදයේ වර්ධනය පිලිබඳ විද්‍යාත්මක හා ඓතිහාසික විශ්ලේෂනයක් සිදු කිරීමට සුලුධනපති සමාජවාදය අසමත් ය. මක්නිසාදයත්, තව දුරටත් නැගී එන පන්තියක් නොව අතීත අර්ථ ක්‍රමයක ඉතිරි වූ සුන් බුන් නියෝජනය කරන්නක් ලෙස තමන්ගේ ම බලාපොරොත්තු විරහිත තත්ත්වය එවන් විශ්ලේෂනයකින් හෙලි පෙහෙලි කෙරෙන හෙයිනි.

විප්ලවවාදී සමාජවාදී ව්‍යාපාරය සඳහා ලෙනින් උකහා ගත් ප්‍රධාන නිගමනය වූයේ, එය, කම්කරු ව්‍යාපාරය තුල සුලු ධනපති ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී චින්තනයේ බලපෑම්වලට එරෙහිව නිර්දය අරගලයක් දියත් කල යුතු බව ය. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ඉල්ලීම්වල නිසගයෙන් සමාජවාදී කිසිවක් අන්තර්ගත නොවන බවත්, ඒකාධිපතිත්වය අහෝසි කිරීම හා වැඩවසම් රදල වතු බිඳ හෙලීම එක් අතෙකින් ඓතිහාසිකව ප්‍රගතිශීලී වන නමුත් කම්කරු පන්තිය සූරා කනු ලැබීම අහෝසි කිරීම එයින් කිසිසේත් ම ගම්‍ය නොවන බවත් වටහා ගැනීමට කම්කරු ව්‍යාපාරයට උගැන්විය යුතු ය. ඇත්ත වසයෙන් ම මෙම ඉල්ලීම් දිනා ගැනීමේ ප්‍රතිඵලය නම් හුදෙක් ධනපති ක්‍රමයේ වර්ධනයට ඉඩ ප්‍රස්තා සැලසීම හා (එමගින්) වැටුප් ශ්‍රමය සූරා කෑම උත්සන්න වීම යි. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී අරගලයට කම්කරු පන්තිය ආධාර නො කල යුතු බවක් මෙයින් අදහස් නො කෙරේ. ඊට ප්‍රතිබද්ධව, කම්කරු පන්තිය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී අරගලයේ පෙරමුනෙහි ම සිටිය යුතු ය. එහෙත් කවර කොන්දේසි යටතේ වුව, එය ධනපතීන්ගේ හෝ සුලු ධනපතීන්ගේ ධජය යටතේ සිය අරගලය නොකරයි. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය සඳහා අරගලය ඔවුන් විසින් කල යුත්තේ, ධනේශ්වරයට ම එරෙහිව කෙරෙන අරගලයට ඉඩකඩ සපයා ගැනීම සඳහා ය.

සාර්වාදයට එරෙහිව සටන් කිරීමේ නාමයෙන් කම්කරුවන් ස්වකීය ස්වාධීන පන්ති අරමුනු යටපත් කොට ගනිමින් හා (දේශපාලන) වැඩ පිලිවෙල සම්බන්ධ කරුනු නොතකා හරිමින්, රාජ්‍යයේ සියලු දේශපාලන විරුද්ධවාදීන් සමග සන්ධාන ගත විය යුතු යැ'යි යෝජනා කල ''පූට්ටුකරුවන්'' හා ''සහාග පෙරකදෝරුවන්'' ඔහු හෙලා දුටුවේ ය.

මාක්ස්වාදීන් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී අරගලය පෙරට ගෙන යන්නේ ලිබරලුන්ට හා සුලු ධනපති ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ට අනුගත වීමෙන් නොව, කම්කරුවන් විප්ලවවාදී සමාජවාදී වැඩ පිලිවෙලක් මත පදනම් වූ ඔවුන්ගේ ම ස්වාධීන දේශපාලන පක්ෂයක් තුලට සංවිධානය කිරීම මගිනි. රුසියානු ජනතාවාදයේ ස්වභාවය සංක්ෂිප්තව දක්වමින් ලෙනින් මෙසේ ලිවී යඃ

'' 'ජනතා අපේක්ෂාවන්' පිලිබඳ මල් බර කථා විශ්වාස කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කොට වඩාත් ගැඹුරට කැන බැලීමට ඔබ තැත් කල හොත්, ඔබ ගනුදෙනු කරමින් සිටින්නේ හිස සිට දෙපතුලට ම සුලුධනපති සංකල්පවාදීන් සමග බැව් ඔබට වැටහී යනු ඇත....''

තම කෘතිය නිගමන කරා ගෙන එමින් ලෙනින් අවධාරනය කලේ, කම්කරුවන් ''තමන් පෙලන පද්ධතියේ දේශපාලන හා ආර්ථික ව්‍යුහය වටහා ගැනීමට, එම පද්ධතිය යටතේ පන්ති පසමිතුරුකම්වල අත්‍යවශ්‍යතාවය හා නො වැලැක්විය හැකි භාවය හඳුනා ගැනීමට....'' හැකියවුන් බවට පත් කිරීමේ දිශාවට විප්ලවවාදී පක්ෂයේ කටයුතු මෙහෙයවිය යුතුව ඇති බව යි. ''....එහි වැඩි දියුනු නියෝජිතයන් විද්‍යාත්මක සමාජවාදයේ අදහස් -- රුසියානු කම්කරුවාගේ ඓතිහාසික කාර්ය භාරය පිලිබඳ අදහස -- හදාරා නිපුනත්වයට පැමිනි කල් හි, එම අදහස් පුලුල්ව පැතිර ගිය කල් හි සහ වර්තමානයේ තන්හි තන්හි හුදෙකලාව සිදුවන කම්කරුවන්ගේ ආර්ථික සටන් දැනුවත් පන්ති අරගලය බවට පරිවර්තනය කිරීම සඳහා කම්කරුවන් අතරින් ස්ථායී සංවිධාන පිහිටුවා ගත් කල්හි -- එවිට, රුසියානු <u>කම්කරුවා</u>, සියලු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී කොටස්වල හිස ලෙස නැගී සිටිමින්, සර්වබලධාරිත්වය පෙරලා දමා (සියලු රටවල නිර්ධනීන් හා එක පෙලට සිටින) රුසියානු නිර්ධන පන්තිය <u>විජයග්‍රාහී කොමියුනිස්ට් විප්ලවය</u> කරා කෙලින්ම වැටී ඇති විවෘත දේශපාලන අරගලයේ මාර්ගය ඔස්සේ කැඳවා ගෙන යනු ඇත.''

දැනටමත්, මෙම බීජාංකුර කෘතියෙහි දීත්, බොල්ශෙවික් පක්ෂය ගොඩනැගීමෙහි ලා පසු කලෙක මග පෙන්වීමට නියමිත වූ සංකල්ප ලෙනින් විසින් ඉදිරිපත් තෙරී ඇත. පක්ෂය පිලිබඳ හෝ කම්කරු පන්තියේ ස්වාධීන දේශපාලන සංවිධානය පිලිබඳ සංකල්ප, ලෙනින්ගේ සොයාගැනීම් නො වේ. එහෙත් එම සංකල්පයන්ට ඔහු අසමසම තීව්‍රතාවකින් යුත් දේශපාලන හා දාර්ශනික තිරසාර භාවයක් අත් කර දුන්නේ ය. කම්කරු පන්තිය දේශපාලනිකව සංවිධානය කිරීම වූ කලී, හුදෙක් ප්‍රායෝගික ස්වභාවයේ කාර්යයන් තුලින් පමනක් ඉටු කල හැක්කක් නො වේ. ධනපතියන් කම්කරු පන්තියට බලපෑම් කිරීමට ද ඔවුන් මත අධිකාරය පවත්වාගෙන යාමට ද, යොදා ගැනීමට තැත් කරන දාර්ශනික ආකෘතීන් සියල්ලට' එරෙහිව නිර්දය න්‍යායික හා දේශපාලනික අරගලයක යෙදීමට සිදු වේ. මෙය ලෙනින් හොඳින් ඒත්තු ගෙන සිටියේ ය. කම්කරු පන්තියේ දේශපාලන එකමුතුකම සඳහා, පිටස්තර පන්ති බලවේගවල අවශ්‍යතා පිලිබිඹු කරන

සියලු න්‍යායන් හා වැඩ පිලිවෙලවලට එරෙහිව නො පසුබස්නා අරගලයක් කල යුත්තේ ය. තවත් ලෙසකින් කිවහොත්, කම්කරු පන්තියේ දේශපාලනික සමජාතීයභාවය දිනා ගත හැක්කේ ඉහල ම න්‍යායික දැනුවත්කමක පදනම මත පමනකි.

1900 දී, ''අපේ ව්‍යාපාරයෙහි හදිසි කටයුතු'' මැයෙන් යුත් ලේඛනයක ලෙනින් මෙසේ ලිවී යෑ:

''සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය යනු කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරයේ හා සමාජවාදයේ සුසංයෝගය යි. එහි අරමුන වනුයේ කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරයට එහි එක් එක් වෙන් වෙන් අවධීන්හි දී අක්‍රියව සේවය කිරීම නො ව; ව්‍යාපාරයේ අවශ්‍යතා සමස්තයක් ලෙස නියෝජනය කිරීමත් එම ව්‍යාපාරයට එහි අවසාන එල්ලය හා දේශපාලන අරමුනු පෙන්වා දීමත් එහි දේශපාලනික හා දාර්ශනික ස්වාධීනත්වය ආරක්ෂා කිරීමත් ය. සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයෙන් හුදකලා වූ කල්හි, කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරය අල්පතර ද, නොවැලැක්විය හැකි පරිදි ධනේශ්වර ද වෙයි. හුදු ආර්ථික අරගලයෙහි පමනක් යෙදීමෙන් කම්කරු පන්තියට එහි දේශපාලන ස්වාධීනත්වය අහිමි වෙයි; එය අනෙකුත් පක්ෂවල වලිගය බවට පත්ව මතු දැක්වෙන ශ්‍රේෂ්ඨ මූලධර්මය පාවා දෙයි: ''කම්කරු පන්තීන්හි විමුක්තිය අත්පත් කොට ගත යුත්තේ එම කම්කරු පන්තීන් විසින් ම ය.'' කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරය හා සමාජවාදය තනි තනිව ස්වකීය මාවත්වල ගමන් කල කාල පරිච්ඡේදයක් සෑම රටකට ම තිබී ඇත. ඒ සෑම රටකදී ම මෙම හුදෙකලා වීම සමාජවාදය ද කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරය ද යන දෙකම දුර්වල කිරීමට හේතු භූත විය. සෑම රටක දී ම, සමාජවාදය හා කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරය ද අතර සංයෝජනය පමනක් ම, ඒ දෙක ම සඳහා චිරත්කාලීන පදනමක් නිර්මානය කලේ ය.''[4]

එසේ ලිවීමෙන් ලෙනින් ආරම්භ කලේ, රුසියානු සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රය තුල ඉස්මතු වී තුබූ ආර්ථිකවාදය නම් නව ප්‍රවනතාවකට එරෙහි කටුක අරගලයකි. මෙම නව ප්‍රවනතාවෙහි පැවැත්ම බැඳී තිබුනේ ජර්මනියේ බර්න්ස්ටයිනියානු සංශෝධනවාදයේ වර්ධනයන් සමග ය. ආර්ථිකවාදීන්ගේ දේශපාලනයෙහි හරය වූයේ විප්ලවවාදී දේශපාලන අරගලය සුලු කොට තැකීම යි. ඒ වෙනුවට, 1890 ගනන්වල මැද භාගයේ පැවැති ස්වයං සිද්ධ කම්කරු පන්ති ව්‍යාපාරයට අනුව තමන් හැඩ ගසා ගනිමින් ආර්ථිකවාදීන් යෝජනා කලේ, සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ව්‍යාපාරය ස්ට්‍රයික් අරගල හා කම්කරු පන්තියේ ආර්ථික අරගලයේ අනෙකුත් ආකාරයන්ගේ වර්ධනය කෙරේ සිය අවධානය සංකේන්ද්‍රනය කල යුතු බව යි. මෙම දෘෂ්ටිකෝනයෙන් නිතැතින් ම හැඟවුනේ කම්කරු ව්‍යාපාරය සිය විප්ලවවාදී සමාජවාදී අරමුනු ප්‍රායෝගික ඉලක්කයන් ලෙස සැලකීම නවතා දැමිය යුතු බව යි. ආඥාදායකත්වයට එරෙහි දේශපාලන අරගලයේ තමා දරන ස්ථානය පිලිබඳ අභිමානය, ලිබරල් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී ධනපති විපක්ෂයට පවරා දිය යුතු බව යි. ප්ලෙකනොව් හා ලෙනින් විසින් ප්‍රකාශ කොට තිබූ ස්වාධීන විප්ලවවාදී වැඩ පිලිවෙල, ධනපති සමාජ රාමුව තුල කම්කරු පන්තියේ ආර්ථික කොන්දේසි වැඩි දියුනු කිරීම අරමුනු කොට ගත් වෘත්තීය සමිති ක්‍රියාකාරීත්වයට සහය පිනිස අත් හැර දැමිය යුතු බව යි. නැත හොත්, ඊ.ඩී. කුස්කෝවා 1899 දී සිය කුප්‍රකට ක්‍රෙඩෝ කෘතියෙන් යෝජනා කල පරිදි:

''(ප්‍රතිවාදී මත) නො ඉවසනසුලු මාක්ස්වාදය, නිෂේධාත්මක මාක්ස්වාදය හා (සමාජයේ පන්ති බෙදීම පිලිබඳ වඩාත් දල සංකල්පයක් දරන) ප්‍රාථමික මාක්ස්වාදය ද, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී මාක්ස්වාදයට ඉඩ දී ඉවත්වනු ඇත. ඒ සමග ම, තත්කාලීන සමාජය තුල පක්ෂය දරන සමාජයීය ස්ථානය ද තදබල ලෙස වෙනස් විය යුතුව ඇත. පක්ෂය විසින් සමාජය පිලිගනු ලැබෙනු ඇත; එහි පටු කෝපරේට්වාදී හා -- බොහෝ අවස්ථාවන් හි දී සිදු වන පරිදි -- නිකායවාදී අරමුනු, සමාජයීය අරමුනු ලෙස පුලුල් වනු ඇත. බලය ඇල්ලීමේ දෘඪ ප්‍රයත්නය, ශ්‍රමිකයන්ගේ පන්ති අයිතිවාසිකම් වඩාත් පරිපූර්න හා ඵලදායී ආකාරයකින් සුරැකීමේ අභිලාශයෙන් තත්කාලීන සමාජය ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයේ රේඛාවන් ඔස්සේ ප්‍රතිසංස්කරනය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වෙනස්කම් සඳහා වූ ආශාවක් බවට, පෙරලෙනු ඇත."[5]

එ පමනක් නොව ක්‍රෙඩෝව මෙසේ ද පවසයි: ''කම්කරුවන්ගේ ස්වාධීන දේශපාලන පක්ෂයක් යනු පිටස්තර අරමුනු හා පිටස්තර ජයග්‍රහනයන් මුලින් උදුරා ගෙන'වුත් අපේ පසෙහි යලි පැල කිරීමේ ප්‍රතිඵලය විනා අනෙකක් නො වේ.''[6]

ආර්ථිකවාදයේ පැන නැගීම ජාත්‍යන්තර ප්‍රපංචයක කොටසක් විය: බටහිර යුරෝපයේ කම්කරු ව්‍යාපාරය තුල අධිකාරය උසුලන දේශපාලනික හා දාර්ශනික බලවේගය බවට මාක්ස්වාදය නැගීගත් තතු යටතේ, එම කම්කරු ව්‍යාපාරය තුල මාක්ස්වාදයට ධනේශ්වර විරුද්ධත්වයක් බවට පත් වූ ව්‍යාපාරයක් කම්කරු ව්‍යාපාරය තුල වර්ධනය වූයේ ය. වෙනත් වචනවලින් කිව හොත්, සංශෝධනවාදයේ වර්ධනය විසින් නියෝජනය කෙරුනේ, දැනට මත් මා විසින් පැහැදිලි කර ඇති පරිදි, කම්කරු ව්‍යාපාරය තුල මාක්ස්වාදයේ බලපෑමෙහි ප්‍රසාරනයට ප්‍රති ක්‍රියා දක්වනු වස් හා ඊට යටින් වල කපනු වස් ධනේශ්වරයේ සුලු ධනපති චින්තකයන් විසින් දරන ලද ප්‍රයත්නයයි. 1899 වන විට, ප්‍රන්ස සමාජවාදී මිලරන්ඩ් ධනපති ආන්ඩුවට ඇතුලු වූ කල්හි, සංශෝධනවාදයේ ඇඟවුම් බොහෝ දුරට පැහැදිලි ව පෙනෙන්නට විය.

අවස්ථාවාදයේ පුපුරා යාම, ජාත්‍යන්තර සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රය තුල අර්බුදයක් අවුලුවා ලීය. මා දැනට ම

සඳහන් කොට ඇති පරිදි, ඊට එරෙහිව මුලින් ම නැගී සිටියේ ප්ලෙකනොව් ය. පසුව රෝසා ලක්සම්බර්ග්, ''ප්‍රතිසංස්කරනය ද? විප්ලවය ද? '' නම් වූ සිය අනගි පත්‍රිකාව මගින් එම අරගලයට දායක වූවා ය. ජර්මානු සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීහු අදිමදි කරමින් කලහයට තල්ලු කරනු ලැබූහ. එහෙත් අවස්ථාවාදයට එරෙහි අරගලය රුසියාවේ දී, ලෙනින්ගේ නායකත්වය යටතේ අත් පත් කරගත් වර්ධනය හා සැසඳිය හැකි, ඒ සා පූර්න, වර්ධනයක් වෙනත් කොතැනක දී වත් අත්පත් කර නො ගත්තේ ය.

විසිවන සියවස ආරම්භයේ දී රුසියානු සමාජවාදී ව්‍යාපාරය ඒකාබද්ධ දේශපාලන සංවිධානයක් ලෙස නො පැවැත්තේ ය. තමන් සමාජවාදීන් මතු නො ව මාක්ස්වාදීන් ලෙස පවා හඳුන්වා ගත් නමුදු සිය දේශපාලන හා ප්‍රායෝගික වැඩ කටයුතු ප්‍රාදේශීය පදනමකින් හෝ කම්කරු පන්තිය තුල සුවිශේෂී වාර්ගික හෝ ආගමික කන්ඩායමක නියෝජිතයන් ලෙස පවත්වා ගෙන ගිය ප්‍රවනතාවන් හා කන්ඩායම් ගනනාවක් පැවතුනි. ජෙවිශ් බූන්ඩ් යනු මේ පසු කී වර්ගයේ ප්‍රසිද්ධතම සංවිධානය යි.

1890 දශකයේ දෙවන භාගයේ දී, රුසියානු කම්කරු ව්‍යාපාරය ශක්තියෙන් ආඪ්‍ය වන්නට වූ කල්හි, ක්‍රියාමාර්ගික හා සංවිධානාත්මක ඒකාබද්ධතාවයේ අවශ්‍යතාව සුපැහැදිලි හා හදිසි අවශ්‍යතාවක් බවට පත් විය. 1898 දී මින්ස්ක් හි දී සමස්ත රුසියානු සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ සමුලුවක් පැවැත්වීමට දැරූ ප්‍රයත්නය පොලිස් මර්දනය හා නියෝජිතයන් අත් අඩංගුවට ගැනීම හේතුවෙන් අත් හැර දමන්නට සිදු විය. ඉනික්බිතිව එළැඹුනු කාල පරිච්ඡේදයේ දී, ආර්ථිකවාදී ප්‍රවනතාව ඉස්මතු වීම මගින් මනාව ප්‍රකාශයට පත් වූ, රුසියානු සමාජවාදී ව්‍යාපාරය තුල දිනෙන් දින වැඩෙමින් පැවති විසමජාතී ස්වභාවය විසින්, සම්මේලනයක් කැඳවීමේ සැලසුම් අවුල් කර දමන ලදී.

ප්ලෙකනොව් තවමත් රුසියානු සමාජවාදයේ සම්භාවනීය න්‍යායික නායකයා වුව ද , රුසියානු සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන්ගේ ඒකාබද්ධ සම්මේලනයක් කැඳවීම සූදානම් කිරීමේ කටයුතුවල තීව්‍රතාවය මධ්‍යයේ, උල්යානොව් ලෙනින් ප්‍රමුඛයෙකු ලෙස ඉස්මතු ව ආවේ ය. ඔහුගේ බලපෑමේ පදනම වූයේ ඉස්ක්‍රා (ගිනිපුපුර) නම් වූ රුසියානු සමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී කම්කරු පක්ෂයේ නව දේශපාලන පුවත්පත ප්‍රකාශයට පත් කිරීමෙහි ලා ඔහු ඉටු කල නායකත්ව කාර්යභාරයයි. දේශපාලනය නිසා විදේශ ගතවූවන්ගේ ව්‍යාපාරය තුල ද, රුසියාව තුල ප්‍රායෝගික විප්ලවවාදී ක්‍රියාකාරිත්වයන් හි නිරතව හුන් මාක්ස්වාදීන් අතර ද ඉස්ක්‍රා ඉමහත් පිලිගැනීමකට පාත්‍ර වූයේ එම පුවත්පත නො වන්නට විසිරුනු ස්වභාවයකින් දිගට ම පැවතී යාමට ඉඩ තුබූ ව්‍යාපාරයකට එ මගින් න්‍යායික, දේශපාලනික හා සංවිධානාත්මක ඒකාබද්ධතාවය සැපයුනු නිසා ය.

ඉස්ක්‍රා පුවත්පතේ මුල් කලාපය 1900 දෙසැම්බර් මස ප්‍රසිද්ධියට පත් විය. එහි මුල් පිටුවේ පල කෙරුනු ප්‍රධාන නිවේදනයක ලෙනින්, ''අපගේ ප්‍රධාන හා මූලික කටයුත්ත වනුයේ, කම්කරු පන්තියේ දේශපාලන ප්‍රවර්ධනයට හා දේශපාලනික සංවිධානයට ඉඩ ප්‍රස්තා සැලසීම'' බැව් පැහැදිලි කලේ ය. ''මෙම කටයුත්ත පසුබිමට තල්ලු කර දමන්නෝ ද , සියලු සුවිශේෂ කටයුතු හා අරගලයේ නිශ්චිත විධි ක්‍රම මෙම කටයුත්තට යටත් කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කරන්නෝ ද වැරැදි මාවත්වල ගමන් කරමින් සිටින අතර, ඔවුහු ව්‍යාපාරයට තද බල හානි සිදු කරති.''

සියවසක ඇවෑමෙන් අද දවසේ පවත්නා තතු සමග පවා ඉතා සුවිශේෂී ආකාරයකින් ගැලපෙන වචනවලින්, ලෙනින් ''කම්කරුවන්ගේ ජීවිතවල සුවිශේෂ මොහොතවල දී, පමනක්, උත්සව අවස්ථාවන්හි දී පමනක්.... ඔවුන් 'දේශපාලනය'ට කැඳවීමේ සංග්‍රහය කිරීම නිවැරදි හා උචිත ක්‍රියා පටිපාටියකැයි සිතන්නවුන් '' තද බල ලෙස විවේචනය කරයි. සටන්කාමී වෘත්තීය සමිතිවාදය හා ආර්ථික ඉල්ලීම් සඳහා අරගල කිරීම ද විසින්, කම්කරුපන්තියේ රැඩිකල් ක්‍රියාකාරීත්වයේ මුල සිට අග දක්වා සියල්ල නියෝජනය වෙතැයි සලකන ලද ආර්ථිකවාදීන් හම ගසමින් ලෙනින් තිර කොට පැවසුවේ, සමාජවාදීන් අබිමුව ඇති තීරනාත්මක කටයුත්ත වන්නේ කම්කරු පන්තියට දේශපාලනික අධ්‍යාපනය ලබා දීම හා එම පන්තියේ ස්වාධීන දේශපාලන පක්ෂය ගොඩනැගීම බවයි. ''ඉතිහාසයේ කිසිදු පන්තියක්, තමන්ගේ දේශපාලන නායකයන් -ව්‍යාපාරයක් සංවිධානය කොට එය මෙහෙයවීමට සමත් කැපීපෙනෙන නියෝජිතයන් -බිහි නොකොට බලය දිනාගෙන නැතැ''යි ලෙනින් ලිවී ය. නිගමන වසයෙන් යම් සංක්ෂිප්ත ආකාරයකින් ලෙනින් යෝජනා කලේ, ''අප පොරබදන ගැටලු අතරින් වඩාත් දැවෙන සුලු ඒවා අතරට අයත් වන, සංවිධානය පිලිබඳ ගැටලු පිලිබඳ විමසීම සඳහා ඉදිරි කලාපවල දී ලිපි මාලාවක් වෙන් කල යුතු''[7] බව යි.

මෙම යෝජනාවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බිහි වූයේ විසි වන සියවසේ වඩාත් ම දීප්තිමත් වූ ද , බලගතු වූ ද, මතභේදයට තුඩු දෙන සුලු වූ ද දේශපාලන ලියවිල්ල විය හැකි ලේඛනය යි -ලෙනින්ගේ 'කල යුත්තේ කුමක් ද? ' කෘතිය යි.

විශේෂයෙන් ම 1917 බොල්ශෙවික් විප්ලවයෙන් ඉක්බිති ව එළැඹුනු කාල පරිච්ඡේදය තුල මෙම කෘතිය විසින් අවුලුවා ලන ලද කටුක මත භේද ගැන සලකා බලන කල, 1902 මුලින්ම ප්‍රකාශයට පත් කෙරුනු අවස්ථාවේ දී ප්‍රමුඛ රුසියානු සාමාජ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදීන් -- විශේෂයෙන් ම ප්ලෙකනොව් -- විසින් දේශපාලන

කටයුතු හා සංවිධානය පිලිබඳ ගැටලු සමග බැඳුනු පක්ෂ ප්‍රතිපත්තිවල ප්‍රකාශනයක් ලෙස එය පිලිගනු ලැබීම සැබැවින්ම අපූර්ව දෙයකි. ඔහුන් විසින් මෙම කෘතිය එසේ පිලිගැනීමෙහි දේශපාලනික වැදගත්කමක් ගැබ් වෙයි. මක්නිසාද යත්, ලෙනින්ගේ මෙම ලේඛනයට එරෙහි හෙලා දැකීම්වලින් බොහොමයක් විසින් උපකල්පනය කෙරී ඇත්තේ, සම්භාව්‍ය මාක්ස්වාදය මත පදනම් නොවූ කුමන්ත්‍රනකාරිත්වයේ හා ආඥාදායකත්වයේ මූල බීජයක්, 'කල යුත්තේ කුමක් ද? ' කෘතිය විසින් හඳුන්වා දී ඇති බව ය. මෙම විවේචන පිලිබඳව, උක්ත කෘතිය පිලිබඳ අපේ විචාරය තුල දී කථා කිරීමට අපි බලාපොරොත්තු වෙමු.

මතු සම්බන්ධයි

සටහන්:

4. *Collected Works*, (එකතුකල කෘති) 4 වෙලුම මොස්කව් ප්‍රෝග්‍රස් පබ්ලිෂර්ස් 1964 368 පිට.

5. *Marxism in Russia, Key documents* , (රුසියාවේ මාක්ස්වාදය ප්‍රධාන ලියවිලි 1879-1906 නීල් හාර්ඩිං සංස්කරනය, කේම්බ්‍රිජ් 1983, 251 පිට.

6. -එම- පිටු 252.

7. -එම- පිටු 369-70.

© www.wsws.org